

Kehitysapuvienti

Tarve: Kansainvälisesti ottaen tarve ihmisten hygieenisten elinolosuhteiden parantamiseen on suuri. Yli 2mrd ihmistä elää puutteellisten hygienisten olosuhteiden keskellä alkeellisen sanitaation varassa. useimmat näistä asuvat kehitysmaissa, jotka tavalla tai toisella ovat kehitysavun varassa. Puutteellisissa olosuhteissa elävien määrä on suurin Aasiassa. Afrikassa taas suurin osa elää puutteellisissa olosuhteissa. Väestön muuttaessa yhä enenevässä määrin kaupunkeihin ja keskittyessä erityisesti suurkaupunkien slummeihin pahentaa tilannetta samalla kun se asettaa uusia vaatimuksia käytettävälle teknologialle.

Hyöty: Epähygienisistä olosuhteista ja puutteellisesta sanitaatiosta kärsivät ensisijaisesti köyhät ihmiset, erityisesti naiset ja lapset. Puolet maapallon köyhästä väestöstä on jatkuvasti sairaana puutteellisesta hygieniasta ja sanitaatiosta johtuen. Näin menetetään miljardeja työpäiviä vuosittain. Maailmassa kuolee vuosittain noin 1,7 miljoonaa pientä lasta ripulitauteihin. Näistä ainakin puoli miljoonaa voitaisiin välttää luomalla hygieeninen ympäristö. On myös arvioitu, että sanitaatioon tehty sijoitus maksaisi itsensä jopa 30-kertaisena takaisin. Paitsi näitä suoria vaikutuksia puutteellinen sanitaatio vaikuttaa epäsuorasti useimpaan kehitystavoitteeseen, pilaamalla ympäristöä ja vähäisiä vesivaroja, estämällä tai vaikeuttamalla tyttöjen koulunkäyntiä jne.

Kehitys: Sanitaation kehitykseen tai kehittymättömyyteen ovat erityisesti vaikuttaneet tekijät kuten; uskomukset ja tavat, alan julkinen hallinto ja siinä erityisesti velvoitteet, maankäytön suunnittelu sekä omistajuus, sekä investointi ja ylläpitokustannukset. Sanitaatio on koettu enemmän yksityisen kuin yhteiskunnan velvoitteeksi. Viimeaikainen kehitys on myös lisännyt tarvetta kehittää teknologiaa, joka on soveltuvaa paikallisiin olosuhteisiin ja kykyyn ylläpitää.

Kehitysapu: Puhdas vesi ja sanitaatio on ollut viimeaikoina usein esillä ja sen merkitys ainakin asiantuntija piireissä ymmärretty. Sitä osoittavat viimeaikaiset julkilausumat ja tavoitteet. Merkittävä tavoitteiden asettelu oli vuosituhatjulistus ja siihen liittyvät tavoitteet. Sanitaatiota ei vuosituhat tavoitteissa suoraan mainittu, mutta on arvioitu, että veteen ja sanitaation liittyvillä toimenpiteillä on vaikutusta lähes kaikkien tavoitteiden saavuttamiseen. Hyvin hoidettu vesihuolto ja sanitaatio tukee merkitsee muidenkin tavoitteiden saavuttamista 20% -50%. Johannesburg plan of implementation tavoitteeksi asetettiin puutteellisesta sanitaatiosta kärsivien määrän puolittaminen vuoteen 2015 mennessä. Puhtaan veden ja sanitaation merkitystä, tavoitteita ja toimintatapaa käsiteltiin osana kestävän kehityksen toimikunnan 13. kokousta. Lisäksi vesihuollon ja sanitaatioalan global forum on omalta osaltaan laatinut tiekarttaa kehitykselle Dakarin kokouksessa joulukuussa 2004. Helsinki-prosessissa sanitaatio on mukana tärkeänä kehitystekijänä. EUn sanitaatioon liittyneet kannanotot ovat olleet eteenpäin suuntautuneita, perusteellisia ja rakentavia. Suomi on ollut mukana tukemassa niitä. Kehitysapu on kuitenkin enenevässä määrin siirtymässä pois kahdenvälisistä hankkeista kahdenväliseen tukeen, jossa eri avunantajat maakohtaisesti sopivat avun määrästä ja laadusta maiden omien kehityssuunnitelmien mukaisesti.

Suomen kehitysavussa sanitaatio on ollut yhdistettynä vesihankkeisiin. Usein sanitaatio ja hygieniakasvatus ovat kuitenkin jääneet hankkeissa toissijaiseksi. Selvää markka tai euromäristä käsitystä sanitaatioon suuntautuneesta tuesta ei kirjanpitosyistä ole olemassa. Merkittäviä saavutuksia on kuitenkin saavutettu Vietnamissa, Nepalissa, SriLankassa, Egyptissä ja Etiopiassa. Hankkeissa käytetty teknologia on kuitenkin ollut hyvin perinteistä; Vietnamissa, viemärointiä ja muualla maaseudulla tapahtunutta latriinien rakentamista. Pienimuotoisesti on tuettu mädätystä, vesien erottelua ja harmaiden vesien maahan imeyttämistä. Palestiinassa on selvitettävänä mahdollisuuksia puhdistetun jäteveden uudelleenkäyttöön.

Tulevaisuus: Jatkossakin kolme neljä asiaa ovat ensisijaisen tärkeitä; hygieniakasvatus ja valistus, joka luo perustan ihmisten halukkuudelle kehittää sanitaatiotaan, julkishallinnon kiinnostus ja kyky luoda rohkaiseva hallinto sanitaation rakentamiseen ja ylläpidon, olosuhteisiin sopivan teknologian, jota ihmiset osaavat ja haluavat käyttää ja ylläpitää, kehittäminen sekä taloudellisten edellytysten luominen. Kokonaisuuden kannalta tärkeitä ovat saavutukset Aasian väkirikkaissa maissa, kuten Kiina, Intia, Indoneesia jne., Kehitysavun antajina EU:lla ja sen jäsenmailla on suuri merkitys kestäväen sanitaation luomisessa. EU on ollut erityisen huolestunut Afrikan kehityksestä. Onkin jo olemassa EUn vesialoite. Afrikan kehityspankkiin on lisäksi perustettu African Water Facility (AFW) ja Rural Water Supply and Sanitation Initiative (RWSSI). Tulevaisuudessa luultavasti siirrytään yhä enemmän infrastruktuurihankkeiden lainotukseen ja varsinainen kehitysapu liittyy suunnitteluun hallintoon ja lainan takauksiin ja lainaehtojen lieventämiseen. Tällä hetkellä ei ole selvää linjausta siitä kuinka Suomen kehitysapu tulee tulevaisuudessa suuntautumaan, mutta tuskin kahdenvälisesti käynnistetään mittavaa investointitukea sanitaatioon. Vietnamin, Nepalin ja Etiopian hankkeita on kuitenkin tarkoitus vielä jatkaa. Kansalaisjärjestöjen toiminnan tukea on tarkoitus lisätä. Ehkä tämä antaa myös mahdollisuuksia hygieniakasvatuksen ja sanitaation eteen päin viennille.